

EVANGELIKUS EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 6 frt — kr.
félévre . . . . . 3 „ — „
negyedévre . . . 1 „ 50 „
Egy szám ára: 12 kr. o. é.

MEGJELEN HETENKÉNT EGYSZER.

Szerkesztő- s kiadó-hivatal: Pozsony, Konventutczza ö. sz.

Felelős szerkesztő s kiadó:

TRSZTYÉNSZKY FERENCZ.

Hirdetés ára:

Négyhasábos petit sorként
egyszer közölve 7 kr.,
többször közölve 5 kr.
Bélyegdíj: külön 30 kr.

Tartalom: Karácsony ünnepén! (Sántha Károly). — Karácsony! (Bierbrunner Gusztáv). — A pestmegyei esperességi iskolakörök tanítóinak értekezletei. — Irodalom. — Belföld. — Külföld. — Vegyesek.

Karácsony ünnepén!

Krisztus ma született!
Lelkében örvend Mária,
S megretten a világ fia,
A mint az üdv szép napja kel,
S az éjszakába fényt lövel.

*
Krisztus ma született!
A melytől megenyhül a seb,
Balzsama a legédesebb;
Mint égi harmat száll alá,
Hogy a világot áldaná.

Krisztus ma született!
A pásztorok kiűn a mezőn
Ámulva néznek, fényözön;
Lelkükben új hajnal dereng:
Van, van boldogság idelent!

*
Krisztus ma született!
Van már hová lehajtanod,
Oh bűnös, forró homlokod;
Egész világ megvetne bár,
Ó, a szelid, ölére zár.

*
Krisztus ma született!
Imára kondul a harang,
Mikéntha szólna égi hang.
Leborulok az Úr előtt,
S nyerek vigaszt, áldást, erőt.

Krisztus ma született!
Elhat az Íge és a hit
Mind a velők oszlásaig:
S bölcsenek szíve lázban ég,
Meghajol a királyi szék.

*
Krisztus ma született!
Ezen vigadnak angyalok,
Gyermekek szíve feldobog.
Oh boldog, boldog gyermekek,
A mennyország a tietek!

Sántha Károly.

Karácsony!

Ma szent ünnep van! Komoly gondolatok, áhitatteljes érzelmek szállják meg az emberek lelkeit. Ott is, hol egész éven át keresztyén érületnek nyoma nem észleltetett, ma keresztyén nyilvánulásokkal találkozunk. És a legcsodálatosabb az, hogy minél hangosabb a keresztyén hit fogyatkozása miatti panasz, annál inkább terjed és bensőbb alakot ölt karácsony ünneplése. Kastélyok és gunyhók, hol gyakran homály, vagy néha talán épen sötétség is honol, karácsony szent estéjén világosságban ragyognak, mintha a bethlehemi mennyei fény boldogító bevonulását tartotta volna azokba. A katona a táborban, a hajós a tengeren, ha a többi nagy ünnepről megis felejtkezett, karácsonyról megemlékezik és megünnepli azt tehetsége szerint és körülményeihez

képest, de mindig komoly gondolatok és vallásos, áhitatteljes érzelmek kíséretében. A hol pedig a szegénység és elhagyatottság a menyei fény jelképét, a karácsonyi világot és örömet saját erejéből megszerezni nem képes, oda beviszi azt a felebaráti szeretet, a keresztyén könyörület.

Igy nemcsak egyének és családok, hanem népek és államok is a karácsonyi örömben, a megváltó megjelenésében keresik és találják az élet boldogságát. A napi lapok karácsonyi vezércikkei mindannyi karácsonyi szentbeszéd, mely minden polgári és állami boldogulás biztos horgonyát azon reményben találja, hogy a megváltó tanai egykor győzedelmeskedni fognak mindenhol és minden tekintetben.

Ha mindentűt ily hódolat nyilvánul a kará-

csonyi szent ünnep jelentősége iránt, hogy lehetne attól visszamaradni az egyházi élet terén, a hol a legkiváltabb feladat az, hogy a karácsonyi öröm hirdettessék, ápoltság és megvalósíttassék? Hiszen ha valakinek, ugy kétségkívül az egyháznak — a pásztoroknak és nyájaknak szól legelső sorban karácson szent ünnepén amaz intés, mely Jezaiás 60., 1. meg van írva: „Kelj fel! világoskoddjál, mert eljött a te világosságod és az Úrnak dicsősége rajtad feltámadott.“

Szól pedig ezen intés az egyetemes keresztyén egyháznak általában és a mi drága magyarhoni ág. hitv. ev. egyházunknak különösen; mert ha széttekintünk egyházunkban, a komoly gondolatoknak és áhitatteljes érzelmeknek egész tengere támad lelünkben.

Mindenek előtt visszasietünk a gondolat szárnyain a multba és lelünkben ott, a bethlehemi mezőn a mindenség végtelen templomának csillagos boltozata alatt leborulva, hálákat adunk Istennek, hogy szent fia születésében vigaszteljes előképet adott földi gyermekeinek arra nézve, miszerint lehet valaminek kezdete apró és láthatlan, a világtól kicsinylőleg és gúnyolódva fogadva, mégis, ha Istentől eredett, győzedelmeskedik a világ felett és megalapítja az emberiség boldogságát és üdvösségét.

Avagy nem ezt hirdeti a bethlehemi jászol, nem e mellett tanuskodik Krisztus egyházának zsege kezdete? Igen, ha visszapillantunk azon szegény, alig észrevett körülményekre, melyek alapját képezik a keresztyénségnek és fontolóra vesszük, hogy a keresztyénség minden üldöztetés daczára győztes lett és maradt, lehetetlen le nem borulnunk Isten kegyelme és mindenhatósága előtt.

Cselekszük ezt pedig annál inkább, mert a mi magyarországi ág. hitv. ev. egyházunk kezdete és életpályája hasonló a keresztyénség kezdetéhez és pályafutásához. Bár mily borus és vészteljes volna is a mi létünk, valahányszor a karácsonyi szent ünnep közelg, a multba való visszapillantás folytán mindig új életre kellene ébrednünk, mely Isten előtt kedves legyen. Karácsonyi szózatunknak mindig így kellene hangzania: „Kelj fel, világoskoddjál, mert eljött a te világosságod, és az Úrnak dicsősége rajtad feltámadott!“

Tudom, kedvesebb, a karácsonyi öröm hírnek megfelelőbb volna reánk nézve, ha feltétlenül és egészen átadhatnók magunkat ama karácsonyi boldogságnak, mely Lukács II., 10-ben emigy ecetelve van: „Hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész nép öröme lesz.“

Azonban a mai közviszonyok nem olyanok, hogy a karácsonyi örömet háborítlanul élvezhetnők. Ha nagy veszély nem is fenyeget, viszonyaink mégis komolyak és gondteljesek.

Rómában ellenfeleink látható feje zsámolyánál éppen a karácsonyi ünnep küszöbén harczriadó harsant fel, mely nemcsak hazánk szabadirányu intézményei ellen, hanem hazai ág. hitv. ev. egyházunk ellen is szól. Ez évi december 1-én a magyar

zarándoklat fogadtatásánál XIII. Leo megragadta az alkamat, kinyilatkoztatni, hogy az 1886. évi augusztusban a magyar püspökökhöz intézett „Quod multam“ című encyklikája magyarország iránti apostoli kötelessége és szeretetének kifolyása volt. Hogy enélfogva reményli, miszerint az abban adott tanácsai magyarországtól követtetni fognak. Miért is kívánja, hogy a zarándokok az egyház iránti engedelmességtől áthatva térjenek vissza hazájukba, a mi a magyar nemzetre csak üdvös lesz.

A napi lapok helyesen kiéreztek ebből, hogy a magyarországi magas klérus valami ellenreformatiói actióra készül és intették az országot, hogy résen legyen s állami jogai felett örködjék.

Nekünk annál inkább kell örködnünk egyházi jogaink felett, mert a ki nyilt szemekkel rendelkezik, már e nélkül is észrevehette, hogy a katholicismus hadjárata, bár leplezve eddig, ellenünk egy idő óta megindult. Belenyúl egyházi jogainkba, elkeresztel, reversalisokat kicsikar, hivatlanul temet tőlünk. kényszeríti hiveinket párbér fizetésre s ujabbban az a panaszi is jár, hogy érdemdús embereinket magasabb állásokból kiszorítani igyekeznek.

Nekünk e felett csodálkozunk nem szabad; karácsonykor, a keresztyén béke és örömnépkor sem. Tudhatjuk, hogy a róm. kath. egyházat sok mindenféle sajnálkozás szálhatja meg, midőn reánk tekint. Karácsonykor például sajnálhatja azt, hogy e szent ünnep nem általa, hanem a protestantismus által lett az egész keresztyénség legkedvesebb, legszentebb ünnepévé. De a karácsonyi ünnep nem ismer hierarchiát és csalhatatlan pápát, csak azt ismeri, hogy: „Más alapot senki sem vethet azon kívül, a mely egyszer vettetett, mely a Jézus Krisztus.“ A karácsonyi ünnep nem hirdet pápai encyklikákat, hanem hirdeti: „Mert ugy szereté Isten a világot, hogy az ő egyetlenegy szülött fiát adná, hogy minden, valaki hiszen ő benne, el ne vesszen, hanem örök életet vegyen.“

A római katholicismus világi hatalomért, a protestantismus Isten országáért küzd. Ezen különböző álláspont és törekvés szülte a reformatiót és azóta minden a két egyház között felmerült küzdelmek alapja és a meddig a római hierarchia fel nem adja azon törekvését, hogy a protestáns híveket ismét hatalma alá visszahodítsa, addig oly béke, minőt a karácsonyi ünnep hirdet, meg nem valósúl, mert a protestantismus evangyeliomi álláspontjáról le nem mond soha!

Ha a római hierarchia ellenünk fegyverhez nyul, ugy mi is tudjuk, hogy Krisztus Urunk nem enyhe békét, hanem fegyvert hozni jött e világra és bizvást, a nélkül, hogy fenhéjázásba esnénk, mondhatjuk hogy fegyverét, szent Evangeliumát nem gyarló földi ragyogásért, nem hiú fényért, nem titokzatos pompáért, hanem egyedül az emberiség boldogításáért forgattuk. Az evangyeliomi egyház műve, hogy a népek különféle szolgaság bilincseiből kiszabadultak s a szellemi sötétség eloszlott.

Ma is, ha kell — pedig kell — félre teszünk minden szűkkeblőséget és kislelkűséget, minden kicsinyes aggodalmat és féltékenységet, a mely netán még köztünk előfordul és magyarhoni ág. hitv. evang. egyházunk érdekében, nemcsak, hanem e drága hazánk érdekében is vállalva küzdeni fogunk azon evangyeliomi üdvigazságért: „Más alapot senki sem vehet azonkívül, a mely egyszer vettetett, mely a Jézus Krisztus“, mert halljuk és követni fogjuk a karácsonyi intést: „Kelj fel, világoskodjál, mert eljött a te világosságod és az Úrnak dicsősége rajtad feltámadott.

Bierbrunner Gusztáv.

A kis pápa.

Nyílt levél Szeberényi Lajos Zsigmond úrhoz.

I.

Kedves Tisztelendő Úr!

Olvastam a cikket s épültem rajta. Hát csak szép dolog is az, mikor valakinek a fejében úgy megfő s forr a bölcsesség vize, hogy — mikor az ember még rá sem gondol, már ki is fut belőle, ha több nem, hát egy „kanálra“ való. Egy kanál nem sok, de úgy-e ép elég arra, hogy azt a dr. Masznyikot bele fojtsuk. Én Uram! Teremtőm! — de csak nagyot is vétkeztem én annak az aradáci „Kis pápának“, hogy ily nagyon, szerfölött nagyon megharagítottam. Isten látja lelkem, nem akartam. Megyek sietek is megvigasztalni.

Hát kedves tisztelendő úr! Ön úgy látszik a „theologiai professorokat“ igen nagyon lekötelezi. Híva, hivatalanul: tanítgatja őket. A jó minapában Schneller collegám részesült a kiváló kegyben. most nekem jutott a szerencse: meghallgatni Aradác Kathedrás Bölcsének szellemes előadását a „Katholicismusról és Protestantismusról.“ Köszönöm. — igen nagyon köszönöm. Szűkebben van ugyan nálam a garas, mint igen tisztelt collegámnál, no de azért én is tudom, mi a tisztesség, — majd csak kiszorítom én is a tandíjat, de — ugyan kérem, ne szerénykedjék! rá fér Önre, csak rakja zsebre. Az érdem nálam mindég méltó elismerést arat s dr. Masznyik nem marad adósa Szeberényinek. Hanem egy dologra előre figyelmeztetem. A tanítványok nem mind egy fajták. Említett tanítványa megengedte, hogy Ön a hátára mászszék — olyan kicsi ember Ön, hogy a más hátára kell kapaszkodnia, mikor azt akarja, hogy nagynak lássák? — én — hisz ismeri a természetem! — ha megengedem is, hogy felkúszszon rajtam, — de megbocsásson! — soká nem segítem Önt emelkedni, hanem a hol épen legjobbnak találok: leteszem, mert ezzel tartozom az egészségemnek!

S még egyet. Ön — uti figura docet — arra tanít minket, hogy ha valamely mű felett ítéletet akarunk mondani: egy világért se várjuk be, míg' az egészen elkészül, — mert hátha jól talál az lenni s meg vevője is akad! — hanem elég, ha a csizma sarkát, a kép rájárat láthattuk, — aztán vadulj neki s haj rá! — a sarokból meg rájárat az igazi mester műértő esze kitalálhatja a többit, bekiabálhatja a világot, hogy azt a csizmát, azt a képet ne vegyétek, mert nem aradáci műhelyből került ki: valami

dr. Masznyik bukott pozsonyi czég kontár gyártmánya. Hát látja édes mest'rem — ebben az egyben nem követtem, mert még piaci kofánk is azt szokta mondani, mikor almáját kínálja: kóstolja meg! — jaj be jó ízű! de ezt nem a mester hitele csökkentésére mondom, hiszen Önnek édes tisztelendő Úr! tudom én azt nagyon jól, hogy Ördöge van. Ön itél s biztosan itél, még ha a sarkot s rámat nem látta. Nem szeretem szembe dicsérni, de kénytelen vagyok vele. Tanítványi hálából megküldtem Önnek is remekbe (?) készült munkám első füzetét s Ön — az ezer mester! — azt felvágatlanul nyomban visszaküldte s rá rövid időn: megjött a nagyszerű bírálat. Hát a ki így látatlanba is oly igazán tud megítélni egy készülöben levő munkát: annak csakugyan Ördögének kell lenni! (No mert azt csak fel nem tehetem Önről, egy Szeberényiről, hogy kölcsönként füzetből — úzze kritikai mesterségét!)

Denique Ön édes tisztelendő Úr! bíralt, megbírálta „Luther élete“ című művem „bevezetését“ — s mily szerencse egyházi irodalmunkra, hogy egy hitvány kis füzet ezen kívül még alkalmat adott Önnek arra is, hogy egyházunk tudatlan közönségét elvégre valahára felvilágosítsa „a katholicismus és protestantismus“ lényegéről is. Bevártam a cikk végét s eltérőleg az Ön eljárásától: megkóstoltam! Hanem:

„Mire véljem, édes mest'rem?

Honnan e rossz kedve már ma?

Nem aludt jól? rosszúl ébredt?

Kénye ellen volt a párna?“

Biz a cikknek cikk volt s jó volt ugyan, de csak olyan formán, a hogy a pánszláv is jó hazafinak is megkeresztényennek is.

De íme most veszem észre, hogy nem csak ketten vagyunk a házbán, — hogy nekünk néző s hallgató közönségünk is van. Ezer bocsánat a személyeskedésért, — bizony bizony nem kerestem, — de régi mondás: a milyen a mosdó, olyan a törülköző. Úgy-e kedves tisztelendő Úr! nem veszi rossz néven, hogy egy kicsit — megtörülgettem.

És most beszéljünk okosabban. A tárgy megérdemli. Előre hát: „Katholicismus és Protestantismus!“

Vannak emberek, különösen a németek közt, a kiknek a nevük is, meg a tudományuk is hosszú. Nálunk úgy látszik inkább csak olyanok teremnek, kiknek a nevük hosszú, — de a tudományuk nagyon is rövid. Ilyen Ön is, kedves tisztelendő Úr! Pedig higgye el, — ez nekünk is, meg Önnek is veszteség. Mi — tudatlanok maradunk, Önből pedig nem lesz „nagy“ ember. Hanem egy dologban Ön mégis leköteleztem: munkám „bevezetése ön kénytelenül gondolatokat támasztott lelkében.“ Pedig úgy-e ritka eset ez az eset nála. S milyen eredeti s mélyeséges gondolatok azok! — No no vigyázzon, még megkapja a doctorságot értük — Ingolstadtból! Szinte látom az „aradáci vatikán“ gondolkodóját, hogy gőzölnek fejéből a világ meggyőző eszmepárák: „a katholicismus egy ügyes rend és okos pápa vezérlete alatt nagy hatalomra tett szert — lám! ezt nem is tudtuk! — mi pár év előtt ünnepeltük nagy reformátorunk 400 éves emlékét, — igazán? — XIII. Leo nagyobb hatalommal bír, mint egykor X. Leo — úgy hát! — a katholicismus nálunk is fegyverkezik, vannak kitünő vezérek (az igaz!), mi tétlenkedünk, — régi fegyvereink előnyeiben bizván.“ Mester! állítsa meg

gondolkodó gépe kerekét, — ezt a kifejezést „régí fegyver“ nem értem s azt még kevésbé értem, mi baj az, ha mi e „régí fegyver“ előnyeiben bizunk. Hát én úgy tudom, hogy az a régi s mégis örökkön új és győzhetetlen fegyver más mint az Ige, az evangéliomi Igazság fegyvere nem lehet, mert, a mi óta protestantismus, mi más fegyverrel nem küzdöttünk. S ebben ne volna szabad immár biznunk, — hát Szeberényi Lajos Zsigmond úr azt megengedem, hogy e fegyverünk nincs kiélesítve, de hogy magának a fegyvernek bizalmatlanságot szavazzak, én — mint protestáns ember — azt nem tehetem, mert tudom, hogy „a mi hitünk nem emberek bölcseségén, hanem Isten erején áll meg.“ — 1. Kor. 2, 5.

De, ha nem az Ige, — mi hát akkor a mi biztos fegyverünk? „Hogy a katholicismussal szemben állást foglalhassunk, ismernünk kell annak lényegét, erejét és mindenek előtt saját várunkat, fegyverünket“ — mondja Ön s én csupa fül vagyok — lesem a szót kenetes ajkáról. Mint ügyes fejtegető, — először is negative bizonyít: elmondja, hogy mi nem a katholicismus. Nem az, a minek dr. Masznyik rajzolja a Luther-életrajz bevezetésében, mert ez a bevezetés a lehető legfelületesebb, károshatású (szegény előfizetőim!), csupa tévnézet (tán meg is kellene átkozni!), hamis frázis, hoeniggismus (Spurgeon után Hoeneggi, ugyan honnan szedi elő ezeket a mumiákat?) hamis ferdítés. S uram bocsá! — ez mind egy theologiai professortól kerül ki. Hogy nem kötnék malomkövet a nyakára s nem dobják a Duna folyamába!

Hát csak lassan a testtel kis pápám! Mit is mondok én abban az eretnekesített bevezetésben? Rajzolom nagy vonásokban a keresztyén egyház történeti fejlődésének képét. Elmondom, hogy Jézus Krisztus, az Ige volt a legdrágább ajándék, mit az ég a földnek adhatott, mert Jézus Krisztus hozta le az ég evangéliomát, az emberiség szabadságlevelét, melyben meg vagyon írva: fiak és nem szolgák s ha fiak örökösök — mindnyájan szabadok vagytok. — Gal. 4, 1—7. — Aztán elbeszélésem a szellemszabadság sorsát e földön, rámutatok a Krisztus után közvetlenül kifejlett pártoskodásra, a szabadság evangéliomának meghamisítására. Erre Ön tudós exegetám s történészem azt mondja, hogy az ős keresztyén egyház után következő korszaknak e felfogása alapjában téves. Hát én nagyon sajnálom, hogy Ön sem az Írást sem a történetet nem ismeri, de, ha már egyszer a világosság terjesztésének szolgálatára lettem elhíva, — egy sugár nem sok, küldök hát belőle az Ön sötét fejébe is.

Először is azt jegyzem meg, hogy én még többet mondok művem bevezetése kérdéses pár sorában, mint a mennyit Ön abból kiolvas, én azt mondok, hogy az ég evangéliomát mindjárt Krisztus után az apostoli korban meghamisították. Szándékosan-e vagy szándéktalanul, e felett lehetne szót váltani s érdemes is volna, de nem kutatom, mert az a szócska „szándékosan“ az én szövegemben nincs benn, azt szíves volt Ön abba belehazudni.

De ne csak állítsunk, hanem bizonyítsunk is. Bizonyítsuk be, hogy már az apostoli korban hirdettek hamis evangéliomot.

Hát úgy-e azt csak elismeri Hegyed, hogy Pál apostol még az apostoli korban élt s hogy a galáciai levelet ő

írta. Olvasta Ön ezt a levelet s megértette Ön annak sarkalatos elvét, a hitigazságot, mint Isten Fia közvetlen kijelentését az egyén személyes szelleméletében (Gal. 1, 15, 16) s felfogta egész nagyságában azt a küzdelmet, mit az apostol ezen ő személyes hit igazságáért folytat: a külső történeti tekintély és törvény, szóval a szolgaság és a belső szellemi elv és kegyelem, szóval a szabadság szenvedélyes harcát? Ismeri Ön az apostoli kor kettős, igazi és hamis evangéliomának formáját, jellemét és célját? Nem, — no hát jőjjön, nyissuk fel a galáciabeliekhez írott levelet s exegetáljunk egy kicsit. Higyje el, nem árt az meg Önnek.

Mikor Pál apostol harmadik térítő útjára indult (55 körül), egyenesen Galáciába sietett, hogy az ottani ker. gyülekezeteket a hit- és szeretetben megerősítse s egyszersmind a jeruzsálemi conventen (51 v. 52) tett ígértét is beváltsa: hogy könyöradományokat gyűjtsön a jeruzsálemi szegények számára. De ezúttal már nem igen örvendetes tapasztalatokat szerzett. Míg más felé járt, „hamis atyafiak lopódzkodtak saját hívei közé, hogy kikémleljék az ő szabadságukat s hogy szolgákká tegyék őket (Gal. 2, 4). S tették ezt oly formán, hogy kezdtek ott másfajta evangéliomot hirdetni, mi pedig nincsen más, de igen voltak némelyek, kik zavarni akarták őket és elakarták csavarni (ugyan kérem nincs itt utalás a szándékosságra?) a Krisztus evangéliomát (Gal. 1, 6, 7). S íme! a galaták egyszerre abban a kedvező (?) helyzetben voltak, hogy két (s egyként igazi gyanánt kinált) evangéliom közt válogathattak. Ön bizonyítván nem ismeri sem az egyik sem a másik evangéliomot, leszek hát olyan bátor röviden jellemezni azokat.

Pál evangéliomának üdvelve a hit-, a más-evangéliom üdvelve a törvényigazság, amaz Isten objectiv — a kereszts kegyelem tényében kinyilatkoztatott igazságát hirdeti, a mit embernek mint ingyen isteni kegyeloményt hit által kell elsajátítania, emez az ember subjectiv, a törvény betűje által követelt igazságát hirdeti, mit az embernek önerejéből kell és lehet elsajátítania. Amott az üdv kegyelem, itt érdem; amott ajándék, itt megszolgált bér — Gal. 3, 2; 5, 4. — Épen azért a zsidó-törvényszerű evangéliom hirdetői, a Jakab apostol emberei, a pogány keresztyénektől megkövetelték, hogy ha üdvözölni akarnak, vessék magukat alá a törvénynek, mert szerintök a törvény a hitnek szükségszerű kiegészítő része, a mi más szóval annyit jelentett, hogy ha be akarnak jutni a messiási üdvközösségbe, legyenek előbb zsidókká, az az metélkedjenek körül, mert: csak Ábrahám magva örökös, Ábrahám magva pedig csak az, a ki körülmetélkedik. Íme a zsidó nemzeti-vallási szempont, a zsidó előjogok érvényesítése az apostoli korban. Tehát nem az Istennel való benső szellemegység, hanem a zsidó nemzettestbe való külső beolvadás az üdvösség biztosítóka. Akár csak a pápista tételt hallanók: extra ecclesiam romano-catholicam nulla salus! Lehetsz bármi kegyes, lehetsz igaz Isten előtt, ha nem tartozol a római pápa aklába, nem vagy Isten országának sem tagja. Bizony bizony nem is egyéb a r. k. és a prot. egyház, mint eme két ős evangéliomnak, a zsidó (jakabi) s pogány (páli) ker. evangéliomnak kissé más formában való történeti megjegyezésedése.

Miként védte meg élő szóval s levélben is Pál a maga evangéliomának isteni igazságát az ellenfelekkel, miként mutatta ki apostolsága s evangélioma isteni eredetét s a jeruzsálemi oszlopapostoloktól, kik csak látszanak vala miknek lenni (Gal. 2, 6), való függetlenségét, miként mutatta ki az isteni üdvoekonomiának nagyszerű s egészen sajátos a hit szempontjából való kifejtése közben, hogy a pogányok (noha körül nem metélkedtek), mégis Ábrahám fiai s üdvörökösök s végre miként bizonyította be, hogy a törvény a hitnek nem szükségszerű kiegészítő része, sőt inkább a hit a törvénynek teljes és végleges megsemmisítése, — Gal. 2, 16—21. — szóval, hogy miként emelte érvényre hívei köztudatában a hamis evangéliommal szemben az igaz evangéliom jogosultságát; — azt — megbocsásson, bár tudom, hogy Önnek minderről sejtelve sincs, mégis mellőzni vagyok kénytelen, mert sok más egyéb van még, mire sajátos eszmezavarra mutató közleményei reflectálni kényszerítenek.

De azt hiszem, az eddigiek minden józan gondolkodót meggyőzhetnek arról, hogy mikor én azt mondom művem bevezetésében: „a megváltott és felszabadított fiak az ég evangéliomát meghamisították“ (2. l.), az nem üres frázis, hanem az apostoli kor nagyszerű elvi küzdelmeinek két sorba foglalt rajza.

Dr. Masznyik Endre.

A pestmegyei esperességi iskolakörök tanítóinak értekezletei.

(Folytatás és vége).

Azt mondotta tanító úr: azért szüntették be a tanítók értekezleteiket, mert az esperesség készített egyszersmindenkorra minden elemiiskoláját kötelező tantervet. Hogy készített az esperesség tantervet, az tény, melyet soha sem tagadtam; de amit tanító úr most ismer el, az is tény, hogy nem olyat, mint tanító úr előbb mondotta, mert se nem minden iskoláját, csak az egy tanítóval bíró hat osztályú iskolákat, — de a melynek azért a többi iskolák is vehetik némi némű hasznát, a minthogy veszik is s ez okért lett az minden iskolának megküldve. — Se nem mindenkorra, hanem csak addig kötelező tantervet, míg valamelyik tanító vagy tanítói értekezlet olyat nem készít, melyet az esperesség is jobbnak ismer el. Ne beszélni, hanem próbálkozni tessék tehát, hogy ha tanító úr jobbat produkál, nem elfogadja-e? — Sokszoros örömmel fogadja el az esperesség! Addig azonban ne okolja az esperességet azért, hogy ez tanügyét nem akarta véges végtelenig experimentációknak tenni ki, de valahára azt mondotta: ezek között a határok között szabadon, mert azt is mondotta, hogy szabadon! Aztán az a tanterv, mint tanító úr vallja, 6 év óta megvan; hogyan van tehát, hogy e miatt mégis csak 2 év előtt jutott eszükbe beszűntetni a tanítói értekezleteket? Aztán efféle tantervük, tananyag-kötelezettségük van a gymnasiumoknak, akadémiáknak is s ezek tanárainak még se jut eszükbe ez ellen azzal kelní síkra, hogy beszűntessék tanári értekezleteiket. Van ily tantervük az állami

elemi iskoláknak is, mégis ezek tanítói szoríttatnak értekezletek tartására. Mert értekezlet és tanítói gyűlés két szó, de a dolog lényege egy, itt is, ott is a tanügy a fő. Ez tehát legalább is nem ok arra, hogy a tanító urak ne tartsanak többé értekezleteket!

Azt is gáncsolja tanító úr, hogy ha már 6 év előtt készült az az esperességi tanterv, mért nem látott az eddig napvilágott?! Majd meg ennek ellenkezőjeért kel ki, mondván, hogy azt minden tanítónak ki kell függeszteni az iskola belfalára! Hogyan függeszthetné ki, hogyan vitatkozhatnék a felől tanító úr, ha az nem látott volna napvilágot? Igen is látott, ki lett nyomtatva s mind-egyik tanítónak megküldve. Hogy miért nem nyomattuk ki az egyházi lapban, miért nem küldöttük a szélrózsa minden irányába? — mert esperességünk számára készült egyedül! Készült, hogy azt a rendtelenséget, mely e tekintetben itt-ott dominált s melyet, ha kell, esperességi jegyzőkönyvi ponttal is bizonyíthatok, némi-némű korlátok közé szorítsuk. És készült nem országos igényekkel, hanem egyszerűen csak azzal, hogy a rendtelenségekkel szemben első óvszer legyen, míg nem valamelyik tanítónk vagy tanítói értekezletünk, a többiek által is megbírált, jobbat nem produkál. De ha épen azok nem foglalkoznak javítólag, tökéletesítőleg vele, akik mindennapi foglalkozásuknál fogva erre első sorban utalvák, tehet-e arról az esperesség? Vagy tanító úr abban a hitben él, hogy ezzel foglalkozni nem lehet vagy nem lehet tanítói értekezletnek, csak esperességi tanítói egyesületnek, nem lehet 5—6, csak 50—60 embernek?! Ha igen, ez is tévedés! Egy ember készítette ezt a tantervet, miért ne készíthetne egymás, hivatalánál fogva is hivatott, különbet?!

Tantervünk, órarendünk, — igaz, — korlátolt valami, amennyiben egy tanítóval bíró 6 osztályú iskola számára készült azért, mert ilyen iskolákkal volt legtöbb bajunk. De tantervünk, tananyag beosztásunk annyiban nem korlátolt, mennyiben ha osztályonként többet végez valaki, annak csak örvendünk, ha kevesebbet végez indokoltan, azért se feszítettünk még keresztre senkit. Ezzel mi csak azt akartuk elérni, hogy az országos törvény által előírt tantárgyak mindegyike, — beosztva és lehetőleg kellő mértékben, — elővételék, tanítassék iskoláinkban. Nem a port akartuk mi elverni ezzel a tanító urakon, kiket munkatársainknak, testvéreinknek tekintettünk mindég, csak ahol fogatkozás volt, azon akartunk, — a gyöngéken könnyítőleg — segíteni. Jól mondják azonban Czegléden, hogy a kész munkában a vak is talál hibát!

Azt is mondotta tanító úr: azért szüntették be a tanítók értekezleteiket, mert az esperesség az iskolai kézi könyveket is kiszemeli, azokat ajánlja, iskolába való behozatalukat szigorúan elrendeli. És ha így volna is, mi rosz lenne ebben? De nem így van; ebből, mint már múlt cikkemben is elmondottam, mit itt röviden ismételek, egy betű sem így áll. Ha így áll, ne beszélni tessék az esperesség ellen, hanem

bizonyítani. De ne olyan er-á = rá bizonyítékkal, hanem az esperesség jegyzőkönyveinek valamelyikéből fejemre olvasott egy olyan ponttal, melyben az esperesség csak egy könyvet is szigorúan elrendel. Bárcsak így volna! A tanító urak se vallanák kárát, a tanügy pedig határozottan hasznát vehetné. Szigorú elrendelés valamely ügyben nagy érdeklődéssel jár az iránt az ügy iránt. De hát ez elrendelés, — tessék tudomásul venni! — a mi kerületünkben nem is az esperesség, hanem a kerület joga. És mégis ez sem elrendel, — eddig csak egyet rendelt el! — hanem engedélyez tankönyveket, melyek között ismét válogathatnak a tanító urak szabadon. Sőt ha valamelyik tanító úrnak van egy kedvencz könyve, melyet a kerület még nem engedélyezett, kérje meg az esperességet, hogy annak engedélyezését eszközölje ki a kerületen s ha protestáns egyházi vagy hazafias szempontból nem kifogásolható a különben is jeles könyv, czélt fog érni vele. Tehát ez sem ok arra, hogy a tanító urak ne tartsanak többé értekezleteket!

Azzal is vádaskodik tanító úr, hogy ha tanterv készült, mért nem készültek ahhoz tankönyvek is, mint ezt a ministerium cselekeszi? Tudom, hogy a ministerium tankönyveket pályakoszorúzott; de azt is tudom, hogy állami iskolákban is szabad oly tankönyveket használni melyek nem a ministerium rendeletére készültek. De ha minden tankönyvet a ministerium készítené is, hogy a pestmegyei esperesség nem készíttetett, ezért nem okolható, mert más hatalom a ministerium és más az esperesség úgy anyagi, mint szellemi erő tekintetében. Ő áldozhat, hogy az írók fáradságát díjazza, a munka megjelenését biztosítsa, az esperesség nem, mert nincs miből; neki az egész ország minden arra termett tanférfa rendelkezésére áll jó díjért, nekünk esperességünk tanítói se állanak rendelkezésünkre díjtalanul. Mi pályázatot nem hirdethetünk; e nélkül pedig sok évi tapasztalat alapján mondhatom, nem nagyon törik magukat se a tanító urak, se értekezleteik tankönyvek készítésével?

Azt is mondja tanító úr, hogy a kerületi olvasókönyv az esperességünk által kiadott tantervnek nem felelhet meg azért, mert hatosztályú iskolából kiszakítólag csak a III. és IV-dik osztályoknak van szánva. Ha csak ezért nem felelhet meg, — ne tessék bántani annak íróit, mert azok munkát végeztek, míg mi csak disputálunk, se azok tanítótársait Békés-Csabán kicsinyes czélzással! — akkor megfelel, amire készítve volt, a III. és IV-ik osztályoknak. S így is hiányt pótol, hézagot tölt be. Tőlem se tessék várni, hogy tankönyvet készítsék, — noha a Blázy féle kátét épen mostan dolgozom át, — elég munkát teljesíték én, midőn ilyen mindenáron disputáló férfúval, hogy ne mondjam, férfúkkal szemben esperességem tanügyét vezetem. Hanem tessék hozzálátni magán vagy egyesületileg, pótolják a hiányt, készítsenek tankönyveket maguk a tanító urak, mint ezt több helyütt cselekeszik is. S tegyék ezt ne kényszerítésből, a tanügyi esperes felhívására, a mi

megalázó, hanem önkényt, kedvvel, jóakarattal, mint hivatottak, különben higgye el tanító úr, ma már válogathatnak a jó tankönyvek között is. Kérjék meg az én tanítóimat, kik a tankönyv irodalmat lehető figyelemmel kísérik, azok is fognak ajánlhatni egy rakást. S ha e könyvek nem is egyenesen a mi tantervünkhöz készültek, sikeresen használhatók azok a mi tantervünk mellett is. Szakértelemnek, ügybuzgalomnak nagyon sok lehetséges!

Hiszen különben is, mint Micsnay tanító úr első cikkében írja, a tanterv készítésén és a tankönyvek megválasztásán kívül, pedig mint láttuk, ezektől sincsenek egészen elzárva, ezer más teendője volt a tanítói értekezleteknek, amelyekhez se esperesség, se kerület kis újjal sem nyúlt. S ha semmi más teendője nem volna, mint az önművelődés, már ez által is szükséges és üdvös hivatást töltene be. Jellemző azonban, hogy tanító úr épen ezt az önművelődést kicsinyeli, mintha bizony a jó tanító is nem holtig tanulna s mintha bizony olyan igen kicsinyeknek tekinthetné társait, akiktől épen semmit sem lehetne tanulnia; Már én megvallom, nem kérnék olyan kollegát magamnak, ki a végtelen magasból nézne rám alá. Mindnyájunkra ránk fér a tanulás és ha az ó-kor egyik bölse juhásztól is tanulhatott, miért ne tanulhatnánk mi egymástól?! Hitem szerint ez nem ok arra, hogy a tanító urak ne tartsanak többé értekezleteket!

Végre pedig, s im itt búvik ki a szög a zsákból, azt mondja a tanító úr, hogy a tanítói értekezletek azért szűntek meg, mert nem volt hivatalos hatáskörük. Ha hivatalos nem volt, volt olyan félhivatalos, mint a papi értekezleteknek, melyek az esperességgel szemben szintén csak javasolnak s javalatuk akkor válik kötelezővé, ha az esperesség határozati erőre emeli azt. De a papi értekezletek ezért nem szűntek meg, mert nemcsak fölötte állani nem akarnak az esperességnek, de még csak azt sem vindikálják maguknak, hogy mellette álljanak. S egyesüljenek a tanítói körök esperességi tanítói egyesületté, amíg felekezetiiek maradnak, amíg az iskolák az egyházié, akkor se lesz más hatáskörük, de az alapszabály-tervezetben maguk se kívánnak mást, mint az eddigi, akkor is csak úgy lesz kötelezővé javaslatuk, ha az esperesség elhatározza azt. Sőt szűnjének meg felekezetiiek lenni, amivel fenyegetőznek, az esetben is csak gazdát cserélnek, nem szabadon intézkedő urai, de az esperesség helyett a ministeriumtól függő szolgálai lesznek a tanügynek, mint az a legfőbb országos tanítói gyűlés is, melynek még tanácskozási tárgyai is a ministerium előleges jóváhagyásával tűzettek ki.

Még egyet-mást, apró-cseprőt, de amit tanító úr véghetetlenül lényegesnek tart.

Azt mondja, miszerint én a dolog lényegéhez nem tartozó egy-két kifejezést, mint a szörszálát hasogatok. Imhol a nevelő, aki vádló is, bíró is egy személyben! Mert, hogy mi tartozik a dolog lényegéhez cikkében, annak megítélését bízza szerényen egy harmadikra, az olvasó

közönségre. Én szerintem például — ismételten hangsúlyozom, az tartozik a dolog lényegéhez cikkében, a mivel igaztalanul vádolja azt az esperességet, melynek én is egyik tagja, azon ügy intézését, melynek én is egyik intézője vagyok.

Rettenetesen megütközik azon, hogy én bizonyal nem tudom: létezett-e a pilisi értekezleti kör valaha vagy soha. Pedig csak annyit kellene meggondolnia, hogy én mindössze 13 éve vagyok ez esperesség tagja s mindjárt nem ütköznek meg e dolgon rettenetesen. S ha ismerné az esperességi jegyzőkönyveket, nem mondaná, hogy a felsőbb körök — értsd: papok! közönye, érdektelensége az oka annak, ha valamely tanítói kör nem tartott értekezletet. Hogy azonban e jegyzőkönyvek ide vonatkozó pontjait a nyilvánosság előtt tanító úr fejére olvassam, attól ez egyszer még megkímélem. Annaira kiskorúaknak pedig nem akarjuk tartani a tanító urakat, hogy gyerekes eszközökkel kelljen őket kényszeríteni arra, amit maguk is, — ha nem mind, jó részben, — üdvösnek vallanak.

Csak az esperességi jegyzőkönyvbe kellene bele néznie s azonnal meggyőződhetnék, miszerint az sem igaz, hogy az esperesség a tervezett esperességi tanítói egyesület alapszabályait két tagú bizottságnak adta volna ki tanulmányozás végett. Megírtam ezt már múlt cikkemben is, de ha tanító úr nem tud, vagy nem akar érteni, arról nem tehetek. Ez alapszabályt — hazudtoljanak meg, akikre hivatkozom, ha nem igaz! — nekem és általam rajtam kívül kiadta az esperesség Jezsovics Pál czinkotai, Jankó Károly irsai körlelkészeknek és Moravcsik Mihály aszódi, Lauko Károly kecskeméti lelkészeknek. Öten vagyunk tehát a bűnösök, hogy azt a kerületre föllebbeztük. És bűnös velünk együtt valamennyi lelkész, mert ismerve ez alapszabályt, hisz mindegyiknek megküldtetett az, egyhangúlag beleegyeztek föllebbezésünkbe.

Nunc venio ad fortissimum! Azt mondja sok egyéb között a tanító úr, hogy protestans egyházunkban mostoha szülöttként élőködött eddig a tanügy! Nohát erre nincs semmi válaszom, mert ki ilyet állít, azt megvilágosítani Istennek napja is kevés! Tisztetem a tanító urat!

Én nem kételkedem Micsinay Pál domonyi evang. tanító úr jóakarátában, de azt meggyőződéssel vallom, hogy nem egészen tudja, a mit cselekszik!

Török József.

IRODALOM.

„Magyarhoni evang. egyházjogtan.“ Irta Csecsetka Sámuel theol. akadémiai ny. r. tanár. Első füzet. Pozsony 1888. Stampfel Károly m. kir. udvari könyvkereskedő bizományosa. Ára 1 frt 50 kr.

A jeles szerző, ki hosszú és eredményes tanári működése termékét, a nagy prot. közönség igényeihez idomítva, tanítványainak szűkebb köréből a közegyház tágabb használatára bocsátja, bennünket igen kellemes és üdvös karácsoni meglepetésben részesített. — Felesleges mondanunk, hiszen az értők értik, mily hézagot van hivatva pótolni e mű, különösen most, midőn ősi jogainkban lépten-nyomon háborgattatva, drága örökünknek, egyházunk szabadságá-

nak becsületes megvédéséről van szó — s különösen azért, mert eddig még ily irányú, tisztán protestans s közelebb-ről evangélikus állásponttól tárgyalt rendszeres egyházjogtan nem jelent meg. Mivel az egész művet még nem ismerjük, nem is szólhatunk róla érdemileg; a megjelent (külsőleg is igen díszes) füzet után ítélve azonban meggyőződünk arról, hogy szerző teljesen saját lábán jár, felfogása, rendszere önálló. — A megjelent füzetben (10 iv) látjuk a bevezető fogalmak s rendszer megállapítása után az egyházi jogforrások és különösen hazai evang. prot. egyházunk jogforrásainak ismertetését, oly ember tollából, ki egyenesen a forrásokból merít, tárgyát kimerítően ismeri, egyházán aggódó szeretettel csügg. — Szerző még három 10 íves füzetet ígér, melyekben a források alapján előbb az egyházi alkotmányt (annak alapelveit s jelen egyház-szerkezetünket) fogja tárgyalni, — azután az egyházi hatalom gyakorlásáról (törvényhozás és közegei, felügyelet, igazságszolgáltatás), — úgy az egyházi életéről (minden külső viszony, mely jelentkezésében az egyházzal érintkezik) s végül az egyházi vagyonról fejt ki rendszerét.

Meg vagyunk győződve, hogy szerzőnek műve, ki maga országszerte mint alapos és praktikus jogász ismeretes, hasznos s tanúságot adó lesz. Azért úgy papjaink mint egyáltalában minden buzgó protestans testvérünknek melegen ajánljuk. — A mű I-ső füzete megrendelhető Stampfel Károly, kir. udvari és akadémiai könyvkereskedőnél, Pozsonyban, ki 1 frt 50 kr előleges be- küldése után 20 kros bélyeg alatt, ajánlva, bérmentve küldi szét, úgy, hogy az a vidéki megrendelőknél is tulajdonképen csak 1 frt 30 krba kerül. st.

B E L F Ö L D.

Lelkészi jubileum. A miskolczi ev. egyház e hó 18-án Vasárnap, ünnepelte szeretve tisztelt lelkésze Zelenka Pálnak 25 éves lelkészi jubileumát. Elismerés az érdemnek, hála és köszönet a lelkes munkásnak! Huszonöt éve működik jubilans Isten országa érdekében, ez idő alatt oly sok szívet megnyert a szent ügynek! Lelkesültséggel csügg hivatalán, lépteit mindenkor siker és megelégedés koronázta. Hogy mit tett ő s mit mivel, azt tudja mindenki, ki egyházunk jelenlegi fejlődését figyelemmel kíséri. Tettek beszélnek itt, nem száraz légből repülő szavak. Fáradoz, munkál a legnagyobb erélyvel, jó kedvvel, bizalommal egyháza érdekében. Férfias erő és akarat jellemzik őt, a munka, szorgalom és tett embere ő, mint kire még ezután nagyobb feladat és nehezebb munka vár, mint melyet eddig végzett.

Az alkalmi istentisztelet a jubilansnak jó barátja Csisko János kassai lelkész végezte. Szépen kidolgozott beszédjében méltatta a jubilans érdemeit, fejtegette a hú lelki pásztor nagyszerű és magasztos teendőit. Majd az ünnepelt járult az oltár elé és gondolatokban s eszmékben gazdag imát mondott, áldást kérve a hivekre, kik közös imájukban egygyé forrva magasztalják Istenüket?

Isteni tisztelet végeztével az egyház hivei a tanács-terembe vonultak, s az itt megtartott gyűlés küldöttséget küldött a jubilansért. Az ünnepelt a gyűlésen megjelenvén lelkes éljenzéssel fogadtatott. Egyházfelügyelő Radványi István szép beszédet intézett hozzá: „szívünk tiszta érzelmeit, lelkesültségünket hoztuk el nagy érdeméidért. — Tartson meg az Isten nekünk, családodnak s a társadalomnak.“ Az üdvözlő beszédre Zelenka nagy hatást keltett beszédben válaszolt. „Nem vagyok barátja, — a jubileumoknál s ha tudtam volna előbb, hogy mihez készülnek itt, kértem volna a rendező bizottságot, hogy ez egyáltalán

ne-, vagy ne ily alakban történjék. — Jól esik lelkemnek mégis, hogy elmondhatom, mit tudok én végtelen nagyra becsülni ez ünnepély alkalmával. Kettőt látok itt méltatva különösen: „az evang. lelkészi állást és magát az egyházat.“ Majd tovább kifejti, hogy ezután is, nem magát, hanem az evangéliumot fogja hirdetni, s nem téveszti szem elől soha, hogy az egyházban és egyházzal kell működni. Remek e beszéde a hallgatóságra a legjobb benyomást tett.

A gyűlésen nők és férfiak, felekezettek és hatóságok oly nagy számmal voltak képviselve, hogy a tanácssterem zsúfolásig tömve volt.

A gyűlés feloszolván, első sorban az egyháztanács üdvözlését fogadta az ünnepelt. Egy szép mivű értékes gyűrűt nyújtott át e helyen Radványi István, az egyház hálája és szeretete jeléül az ünnepeltnek. Azután a gymn. tanárok és elemi iskolai tanítók nevében Dr. Marko László, gymn. felügyelő üdvözölte. A nőegylet számos tagú küldöttsége nevében Mayer Rezsőné úrnő mondott üdvözlő beszédet. Majd a reformatus, katolikus és izraelita egyházközösségek küldötteinek üdvözlését fogadta jubiláns. A szomszéd egyházak: D.-Győr, Arnót, Csánalos, S. Kaza is küldöttségileg üdvözölték. S végül a hegyaljai esperesség nevében Radványi István esp. felügyelő fejezte ki hő kívánatait.

Az ünnepélyt 80 terítékű bankett követte, hol a város, egyházak és az esperesség kitünőségei vettek részt. Szellemes toasztokban nem volt hiány. Remek befejezése volt az elismerés és tisztelet magasztos ünnepének. Mindenki azon óhajjal távozott csendes otthonába: „vajha a mindenható Isten a mi jó és bátor lelkű Zelenkánknak 50 éves papi jubileumot engedne érni.“ Érjen is! Adja Isten!

B. Gy.

VEGYESEK.

— **Karácsonyfa.** A Nagyszombatban tavaly alakult nőegylet ez idén is hozzáméltó buzgósággal s nem kisebb eredménnyel fejtette ki tevékenységét szegény iskolás-gyermekek felruházásában. Az e célra rendezett gyűjtés — eltekintve egyéb ajándékoktól, készpénzben 218 frtot eredményezett, e szép összegben oroszán része van — mint tavaly, — egyházunk emberbaráti és egyházi czélokra mindenkor jókedvű adakozó felügyelőjének Kalenda János úrnak (50 frt). — 30 szegény gyermek részesült különféle ruhaneműben — többen közülök majdnem teljes első és felső ruházattal és lábneművel lettek ellátva. — Ezenkívül 20 gyermek között tan és egyéb könyvek osztattak ki, s minden gyermek kapott korához képest valami kedves tárgyat, játék-, író- stb. szereket — s egy-egy csomó gyermekeledelt — gyümölcs és süteményt. Az egylet azonban még egy lépéssel tovább ment segélyező munkájában, a mennyiben azt szegény sorsú s szükségét szenvedő hitsorsosainkra és távol iskolákban járó nagyobb tanulóakra is kiterjesztette.

Az ajándékok szétosztása mult vasárnap decz. 18-án az iskolahelyiségben ment véghez, a szétosztást rövid ünnepély előzte meg, a gyermekek éneke és szavallatai és a lelkész alkalmi beszédjével. — Adjon Isten az evangéliumi lelkes Tábitáknak sok ily karácsonyünnepet!

— **A pozsonyi „Jótekonysági nőegylet“** f. hó 19-én állította fel a karácsonyfát a szegény gyermekek számára. Három kisedővő intézet szegénysorsú növendékei között osztá ki a jótekonyság gyűjtötte adományokat és karácsonyi ajándékokat. Az I. intézetből (Vallon ú.) 191, a II. intézetből 200, a III.-ból 174 növendék részesült a kará-

csonyi jótekonyságban. Elismerés illeti a pozsonyi „Jótekonysági nőegylet“ a felebaráti szeretetnek ezen gyakorlását, mert a mint látjuk, csaknem hatszáz szegény gyermeket látott el téli ruhával, lábbelivel, iskolaszerekkel s egyéb kedvességekkel. Adja Isten, hogy ezentúl is minél szélesebb körben gyakorolhassa a szeretet művét!

— **A zolyomi egyház,** látva azt, hogy a város részéről róm. kath. czélokra hozott áldozatok nem állanak arányban az evang. egyháznak juttatott évi összeggel, már hosszabb idő óta sürgette az adjutum arányos kiegészítését, minek lett is némi sikere, a mennyiben a város legutóbbi tanácsülésében az eddig fizetett 800 frtot évi 1000 frtra felemelte s e mellett megígérte, hogy a tervezett templom-építésnél lehetőleg segíteni fogja.

— **A nyiregyházi** államilag segélyezett s a város által pártfogolt igen szép új evang. gymnasium ünnepélyes felavatása jövő évi január 6-án fog megtörténni.

— **A szentesi „lutheranus“ egyház** „papi alap“-ja számára Stahlberg, egyházi tanácsos Neuklosterből 30 márkát adományozott.

— **A békés-csabai evang. egyház** a Bethlehembben építendő templomra 10 frtot adományozott; úgy szintén a szilvásira és a bábaszékire 10—10 frtot. A gyomai gyűjtők 150 frtot, a bertelendifalviak 100 frtot vettek.

— **Személyi.** Bázlik Pál, lelkészjelölt, e hó elején a nemes-kosztolányi evang. egyház segédlelkészévé választottat.

— **Tanító-választás.** Deczember-hó 4-én választottak az orosházi evang. egyház hívei az elhalt Gólián Mihály helyébe új tanítót. A tanítói állásra hárman pályáztak, úgymint: Klár Béla segédlelkész, Brósz János, szőlőbeli tanító és Fabrici Pál segédtanító. A választást többen felkiáltással akarták megejteni, de a Brósz-pártiak közül néhányan a szavazást kérték, mire Veres József választási elnök elrendelte a szavazást. A 380 beadott szavazat közül az első pályázó 333-at, a második 36-ot s a harmadik 11-et kapott, így abszolút szótöbbséggel Klár Béla lett az állásra megválasztva, s le is tette azonnal az esküt.

— **Vettük a Leányvilág 1888. évi első számát,** mely egyúttal a négy év óta fennálló és közkedveltségnek örvendő ifjúsági folyóirat mutatványszám a is. Határozottan mondhatjuk, hogy külső díszes kiállítására nézve hazai ifjúsági lapjaink között páratlanul áll. Tartalma szíveshez és az értelemhez egyaránt szól. Alapelve a mulattatva oktatás, talál benne magának valót a tiz-tizenkét éves leányka, de szívesen olvashatja a serdültebb leány, kit a lap az élet komoly hivatására előkészíteni törekszik. Szívet nemesítő, szellemet mivelő cikkeit különben felnőtt ember is olvashatja, kinek kedélye megtartotta fogékony-ságát az ifjúság iránt. A lap ára egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. és negyedévre 1 frt 25 kr. A lap 1888. évben Pozsonyban, Stampfel Károly magy. kir. udvari és akadémiai könyvtáros kiadásában jelenik meg. Említett kiadóhivatal mutatványszámokkal, egy levelező lapon történő értesítés következtében bárkinek is szívesen szolgál ingyen és bérmentve. Tájékozással adjuk az első fűzet valóban gazdag és változatos tartalmát: Imádkozó angyal (kép.) Téli kép, költemény, Városi Mihálytól (képpel), Német, francia és angol költemények (két képpel.) Ilonka, elbeszélés, írta Arany Pont. Karácsonyjéji álom, színmű, írta Kalocsa Róza (képpel.) Tárca a korszolyázásról (humoros leírás) Bérczy Belától. Leányvilág otthon és társaságban. Stefánia és Dorottya főhercegnők (képpel.) Karácsonyest (képpel.) Boldog újévet (képpel.) Pozsony, történeti leírás M. E.-tól (képpel.) Új-évi harangszó, zenemű zongorára. Irodalom és művészet. Rejtvények. — Elmondhatjuk, hogy a szülők aránylag ily olcsó árért alkalmasabb karácsonyi vagy újévi ajándékot nem vehetnek leányaiknak, mint e folyóiratot, mely minden hónap 1. és 15. napján megjelenő egész éven át mindig újabb szórakozást és tanulni valót nyújt, még pedig érdekes alakban. A legmelegebben ajánljuk.